

Erdész hős halottak az első világháborúban

Az elmúlt években igen szerény mértékben emlékeztek meg a háborúban hősi halált halt erdészekről. Kiemelném dr. ifj. Sarkady Sándor a selmeci főiskola háborúban elesett hallgatóiról készült könyvét. Egyéb szakmai lapokban alig vagy egyáltalán nem találni megemlékezést az elesettekről.

Az *Erdészeti Lapok*, és az általa szerkesztett, illetve kiadott *Az Erdő* című újság (1907–1920) alapján ismertetett háborús jelentésekből (1914–1920) vettem a következőkben ismertetett adatokat. Mint az az adatgyűjtés folyamán kiderült, egy idő után már ezek a lapok is kevesebb elhalálozásról adtak hírt.

1916–1917-től egyre kevesebb hír olvasható a hősi halottakról, pedig az isonzói csaták ezt követően kezdődnek nagyobb mértékben, miután az orosz frontról felszabadult erők a román és az olasz harcterekre lettek vezényelve. A 10.-11.-12. isonzói csatában 1,8 millió katonának küzdött egymással. Egy-egy ütközet 40–60 ezer fő veszteséggel zárult csak a központi hatalmaknál. Ezért csak politikai megfontolásra következtetek, mely miatt kevésbé akarták befolyásolni az emberi lelket. Elég volt a hadigazdálkodás elviselése.

A háború ca. 600.000 halottja (Magyar Királyság) szinte minden családot érintett valamilyen formában. Nagypáim, dédnagypáim és testvéreik is harcoltak a háborúban. Van is közöttük hősi halott. Ezért úgy gondoltam, mivel az említett felmenőim között többségben voltak az erdészek, legalább az elesettek nevét 100 év után ismét meg kell említeni. Az adatok így is nagyon hiányosak, hiszen csak a kincstári erdészeket említik és csak elvétve uradalmiakat, vagy egyebet.

Az *EL* 1914. októberi száma közli az első elesett erdőmérnököt:

„BAUMGARTNER EMÁNUEL m. kir. segéd erdőmérnök, az OEE rendes tagja, a szomolnokhutai erdőgondnokság vezetője 31 évesen halt hősi halált a Drina melletti harcokban.”

Míg a *Lapok* többnyire az egyesületi tagokról, illetve kincstári erdőmérnökökről tudósít, addig *Az Erdő* című újság bővebben ír más erdészveszteségekről.

Az *Erdő* 1914. 20. száma említi az első elesett erdészt:

„SZMIK ZOLTÁN tartalékos tüzérhadnagy aki a gróf Károlyi László kemenczepataki erdőgondnokság erdésze volt. 1914. szeptember 15-én, életének 28-ik, házasságának első évében a boszniai harctéren hősi halált halt. Hült tetemét a Gruban hegyen helyezték bajtársai örök nyugalomra.”

Szintén *Az Erdő* említett 20. száma ad hírt az első vadászveszteségről:

„VILLÁNYI AMBRUS a Festetich hercegi uradalmi főerdész és fővadászmester, az OEE. rendes tagja, szeptember 11-én, 32 éves korában az északi csatatéren a haza szolgálatában elesett.”

A legszomorúbb jelentések mellett még kitérnek a hírekben a lenti összeállítás szerint egyéb dolgokra is. Ezeket az adatokat táblázatokban összesíti *Az Erdő* című lap. De az 1916. év, 17–18-as számában találni utoljára ilyen kimutatást. E szerint a Besztercebánya, Máramarosziget, Kolozsvár, Lugos, Liptóújvár, Lippa, Nagybánya, Ungvár,

Gödöllő (egyedül ez maradt meg a háború után!) Tótsóvár, Bustaháza, Zsarnóca, Apatin, Szászsebes, Orsova, Zágráb, Vinkovci és Susak erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok, erdőhivatalok, mint kincstári Hivatali kerületektől az alábbi létszámok kerültek kimutatásra (1916. őszén):

A háború folyamán bevonult:	395 fő
ebből	
Kitüntetett	37 fő
Megsebesült	117 fő
Hősi halált halt:	26 fő
Hadifogságba esett:	65 fő
Előléptették:	65 fő
Eltűnt:	21 fő

A fent említett okok miatt, nélkülözve a teljességet, közel időrendi sorrendben – többször egy év múlva kaptak csak hírt a Szerkesztőségek is – alább olvashatóak az újságok által közölt nevek, az *Erdészeti Lapok*ból:

Baumgartner Emánuel m. kir. segéderdőmérnök, Ondrejkovics Titusz m. kir. erdőmérnök-gyakornok, Libohovszky József, az OEE szolgálója és házmestere, Wunder Jenő okl. erdőmérnök, Sándor László VI. éves erdőmérnök-hallgató, Bocsor Dezső m. kir. erdőmérnök-gyakornok, Grossmann Imre m. kir. segéderdőmérnök, Györössy Endre m. kir. segéderdőmérnök, Lányi Ákos m. kir. segéderdőmérnök, Bechin Ferenc m. kir. segéderdőmérnök, Jurovich Ottó m. kir. segéderdőmérnök, Mattherny Róbert m. kir. segéderdőmérnök, Toporczer Oszkár m. kir. erdőmérnök, Bertram J. Albert m. kir. erdőmérnök, Jurán Miksa m. kir. segéderdőmérnök, Böhm István segéderdőmérnök, Herceg Pálffy Miklós uradalmából: Hauptvogel Ignác erdész, Koschätzky Lipót alerdész, Hanus Ferenc alerdész, Czihner Ágoston erdészeti hivatalsegéd, Tomcsala Ernő erdőmérnök-gyakornok.

1917-től nem közölnek több adatot. Az Erdő által közölt nevek kissé átfedésben vannak a Lapok által közöltekkel, de ezeket igyekeztem kiszűrni. A folyóiratban a következő nevek jelentek meg: *Szmik Zoltán erdész, Villányi Ambrus főerdész, fővadászmeister, ifj. Benkő Rezső m. kir. segéderdőmérnök, Mihaelis Róbert erdész, Bechine Ferenc m. kir. erdőmérnök, Décsi Borbély Endre dr. minisztériumi erd. számvevő, Csevei Árpád erdőszámízt, Zsuffa Béla segéderdőmérnök, Kakódy Dániel m. kir. segéderdőmérnök, Bertra Albert m. kir. erdőmérnök, Oláh Gyula m. kir. erdőmérnök-gyakornok, Litassy és derezslényi Litassy István segéderdőmérnök, Udvardy Antal alerdész, Lucsek Antal m. kir. segéderdőr, Blumenstein György erdőlegény, Szalai János erdőlegény, Szucha György erdőőr, Moldován Mihály erdőőr, Sánta László napibéres irodaszolga, Kotók Imre segéderdőr, Purics Márk segéderdőr, Fischer Károly erdőmérnök hallgató (végzett), Szukics Ferenc m. kir. segéderdőmérnök, Poósi Módy Endre IV. erdőmérnök-hallgató, Sándor László IV. erdőmérnök-hallgató, Weszely Frigyes erdőmérnök-hallgató, Moha Róbert erdőlegény, Fekiács János erdőlegény, Paulyuk János erdőlegény, Farbók Emil erdőőr, Dobrovits László m. kir. erdőmérnök, Ormay Béla m. kir. erdőmérnök-gyakornok, Graff Mihály Remig erdőőr, Démuth Lajos erdőőr, Nagy Pál erdőőr, Czekus Antal erdőmérnök-hallgató, Gazdag Sándor m. kir. erdőlegény.*

1917-től a háború végéig az alábbi öt nevet közölték: *Kincses Gyula erdészeti főiskolai hallgató †1916. 08. 30, Klein István erdőlegény †1917. 02. 26, Orosz György erdőlegény †1917, Czepezauer Rajmund m.kir erdőőr Bustyaháza †1918. 07. 21.*

„Binder Béla, Mikes gróf főerdőtanácsosa, OEE tag, Montenegróban munkatársaival és 40 fős katonai kísérettel, munkájukat végezve egy komitácsi banda megtámadta és megölte. Három és fél éves önkéntes katonai szolgálat és több kitüntetés mellett 1918.december 15-én halt meg.”

Az említett hírek részletesen beszámolnak erdészeti és katonai szolgálati helyükről, beosztásukról és a hadieseményről, ahol elszenveték sorsukat.

A fenti 63 fő mellett a magán-erdőbirtokosságokból, uradalmakból, közbirtokosságokból stb., melyekről ma már alig

vagy egyáltalán nem lelhető fel adat (pl. a tatai Esterházy-uradalom a második világháborúban elvesztette iratainak nagy részét), nem tudható hasonló adatsor.

Vagy a későbbiekben, a háborúban elszenvedett sérülés következtében előállt betegség miatt elhunytak, mint a fent említett Esterházy Ferenc, aki a háborús fejlődése következtében 1939 márciusában halt meg.

Kevés adat van az erdészeti szakiskolák azon tanulóiról, akik elérve a katonaköteles kort, kénytelenek voltak bevonulni. Közülük többen Tatán és Szegeden fejezték be félbehagyott tanulmányaikat.

Az egykori Temesvár-Vadászerdőn működött erdészeti szakiskola jogutódja (Sopron) és a szegedi szakiskola jogutódja tudna adatokat fellelni. Köztük is voltak, akik elesetek a harctéren vagy később. Ez utóbbiakról egy fontos adat fennmaradt katonás szellemüket bizonyítva, miszerint a háború után a hazáért tett szolgálataikért 32-en lettek vitézzé avatva. Nyilván senki sem gondolhatja, hogy az erdész-vadász önként ment szuronyrohamra vagy a géppuskatűzbe.

Véleményem szerint, figyelembe véve dr. ifj. Sarkady Sándor munkáját, miszerint kb. 80 fő volt csak a főiskola hősi halált halt hallgatóinak száma és figyelembe véve, hogy az altisztekből és egyéb erdészeti „alkalmazottakból” álltak egy-egy katonai akció első soraiban többen, valamint az eltűntek és hadifogságba esettek számát, minimum 300–400 főre becsülhető a háború erdész áldozatainak létszáma. Emlékük megérne egy misét. Nyugodjanak békében.

Inokai Balázs, okl. erdőmérnök

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.vandorgyules.hu

www.azevfaja.hu

www.erdokhete.hu

www.erdeivandor.hu